

«Tge? tgi? quant?» – la Chadaina da fortuna en dumondas e respostas

■ La Chadaina da fortuna è vegnida fundada il 1946 dal schurnalist da radio Roger Nordmann e da l'entertainer Jack Rollan da Radio Sottens (oz RTS) a Losanna. Pauc suenter han er ils studios da radio da la Svizra tudestga, taliana e rumantscha surpiglià l'idea da far insatge cunter las suffrientschas che regivan suenter la Segunda Guerra mundiala. Uschia è la Chadaina da fortuna daven-tada in'acziun da l'entira Svizra. Il 1948 ha gi lieu l'emprima rimnada per victimas da catastrofes a l'exteriur (Moselle). Il 1983 ha la SSR statgà la Chadaina da fortuna da si'organisaziun ed igl è sa sviluppa ina fundaziun independenta.

Damai che la Chadaina da fortuna sezza n'è nagina ovra caritativa, vegnan las acziuns operativas realisadas da 25 ovras d'agid sco partenarias accreditadas: ADRA Svizra, Brücke – Le pont, Caritas Svizra, CBM Christoffel Blindenmission Schweiz, Moviment cristian per la pasch, Enfants du Monde, Unfronda da curaisma (Fastenopfer), Handicap International, HEKS, Helvetas Swiss Intercooperation, IAMANEH Svizra, Medair, Medis dal mund Svizra, Medis senza cunfins, Nouvelle Planète, Save the Children, Crusch Cotschna Svizra, SolidarMed, Solidar Suisse, Fundaziun Vischnanca d'uffants Pestalozzi, Swissaid, Swisscontact, Terre des hommes – agid a l'uffant, Terre des hommes Svizra e Vivamos Mejor.

Cun ils passa 1,7 milliardas francs ha la Chadaina da fortuna finanzia ils davos 70 onns radund 3500 projects internaziunals

da sias organizaziuns partenarias en passa 70 pajais. La reconstrucziun d'entirs vitges en l'Indonesia, en Sri Lanka ed en l'India suenter il tsunami dal 2004 sco er l'agid direct ed il sustegn per la reconstrucziun suenter il terratrembel dal 2010 a Haiti e quel dal 2015 a Nepal tutgan tar las prestaziuns extraordinarias da la fundaziun. Dapi l'entschatta gida la fundaziun er umans en Svizra: passa 100 000 umans en miseria han survegnì agid – l'emprim cun donaziuns materialas sco vestgadir, victualias e medicaments, pli tard cun daners d'urgenza. Cun 209 milliuns francs en vegnidis sustegnidas victimas da malauras en Svizra, surtut suenter las malauras grondas dals onns 2000 (Gondo) e dal 2005.

Tge è la Chadaina da fortuna?

Terratrembels, tsunamis, ciclons, setgira, inundaziuns, conflicts armads u paupradad extrema en intginas da las crisas umanitaras, nua che la Chadaina da fortuna gida en Svizra ed a l'exteriur. Ma, co fa ella quai? Ensem cun la SRG SSR collecta la fundaziun daners per victimas da catastrofes da la natira e da conflicts e tscherma projects d'ovras d'agid svizras ch'ella sustegna. Suenter controlllescha la Chadaina da fortuna conscienziusamain, sch'ins ha realisà correctamain las activitads e fa per quel intent evaluaziuns en ils pajais d'engaschament e quai durant l'entira durada dal project. La fundaziun s'engascha però er autramain per la lavur sociala ed umanitaria – a l'exteriur ed en Svizra – e porscha ad experts da la bransch ina plattafurma per barattar enconuschientschas professiunals.

Per tge vegnan impundidas las donaziuns?

Grazia a las donaziuns obtegnan las persunas pertugadas directamain suenter la catastrofa access ad aua da baiver, a mangiativas, cuvertas, equipament d'igiene, daner contant e provediment medicinal. Las ovras d'agid partenarias da la Chadaina da fortuna prestan l'agid d'urgenza e sustegnan ils pli debels (en spezial uffants e persunas cun impediment) cun mesiras concretas. L'agid po però er vegnir prolun-

21. TGI FA DONAZIUNS A LA CHADAINA DA FORTUNA?

Pitschen e grond, giuven e vegl, pover e ritg, dalunsch e dama-navel: sch'i dat ina catastrofa, sa mussan tut las classes socialas e professiunals da la popula-zion svizra sco fitg generusas e fan contribuziuns che tanschan da 10 francs fin ad in milliun. Era

blers chantuns e numerusas vischnancas ed interpresas fan regularmain donaziuns. Interpresas a partiposchan savens ad acziuns da collecta, entant che scolars organischan acziuns da vendita per surdar las entradas a la Chadaina da Fortuna.

La Chadaina da Fortuna n'existiss betg, sche la Svizra na sa mussas betg uschè solida-rica envers victimas da catastrofes

22. ACCEPTA LA CHADAINA DA FORTUNA ERA LEGATS?

Ges. Tgi che vul sustegnair era suenter sia mort victimas da catastrofas, uffants che han basegn da protecziun umans en miseria en Svizra, po simplamain menziunar la Chadaina da Fortuna en il testamant. Donaturas e donaturs pon attribuir la summa ad in'acziun da collecta specifica u surfasccher la decisiun als spezialists da la Cha-

daina da Fortuna. Quels impundan lura ils daners la, nus ch'igl è il pli necessari. Sin dumonda po la Chadaina da Fortuna er andrizzar in fond en il num da la relaschada u dal relaschader da l'orta ed elevurar ensem cun ella u cun el avant le mort las cundiziuns d'utilisaziun.

Vus pudais andrizzar cun Voss legat in egen fond!

Questa matotta ha pers sia chomina durant il terratrembel en il Nepal il 2015. Ella è vegnida tgrada immediat suenter la catastrofa.
© Le Matin/Sebastian Anax

La Chadaina da fortuna s'engascha suenter catastrofes en Svizra ed en tut il mund.

gà: per exempel en cas da crisas cronicas sco la crisa da fugitivs, per autras victimas da conflicts u er en cas d'ina crisa durant la crisa, per exempel sch'i rumpa or in'epidemia suenter in terratrembel.

Suenter ina catastrofa da la natira sustegna la Chadaina da fortuna en ina segunda runda la reconstrucziun da chasas d'abitare e d'edifizis publics sco scolars u ospitals. Per evitar epidemias vegnan reparadas en quel rom er las raits dal provediment d'aua ed ils systems sanitaras. La Chadaina da fortuna s'engascha per ina reconstrucziun durabla e per l'integrazion da projects che rinforzan l'autonomia economica (agricultura, interpresas pitschnas) ed ella reducescha cun mesiras intenziunadas ils ristges da catastrofes futuras.

Pertge collecta la Chadaina da fortuna uschè darar daners?

Perquai ch'ella collecta daners sulettamain suenter catastrofes. Ed er lura ston esser ademplidas trais cundiziuns: primo sto la regenza dal pajais pertugà communitgar ch'ella dovria ed accepta agid internaziunale. Lura ston las ovras d'agid partenarias da la Chadaina da fortuna esser activas u disponibilas en il pajais d'engaschament per prestar agid d'urgenza e per sustegnair la reconstrucziun. E la finala sto la populaziun svizra esser pronta da far donaziuns – quai che na dependa betg il davos da l'eco medial suenter ina catastrofa.

Tut tenor la dimensiun dals donns organischa la Chadaina da fortuna ensem cun la SSR e radios privats in di naziunale da collecta. La SSR metta a disposiziun in mingta regiun linguistica in studio, davent dal qual moderaturs enconuschents derasan ils appels da collecta en la televisiun, al radio ed en las medias socialas. Pliavant prendan en cuenta al telefon tschients da voluntaris las empermisschuns da donaziun.

Cura gida la Chadaina da fortuna er en Svizra?

La Chadaina da fortuna resta fidaivla a sias ragischs e gida er ils umans en Svizra. Primo collecta ella daners suenter catastrofes da la natira en Svizra, per exempel suenter inundaziuns. Cun ils daners collectads surpiglia ella ils custs per la reconstrucziun da chasas privatas, d'interpresas pitschnas e mesaunas e d'edifizis communalas che n'èn betg cuvrids cun assicuranzas u meds publics. Ella sustegna però er la sanaziun da terren e da curs d'aua. Secundo gida la Chadaina da fortuna persunas basegnusas cun domicil en Svizra e sustegna projects per giuvenils en miseria.

N'emblida ella betg ils uffants?

Il cuntari: ina part dals daners collectads va adina er en favur d'uffants en miseria che vivan en ils pajais ils main sviluppads dal mund. Saja ch'els pateschan d'ina mal-sogna u dad in'alimentaziun manglusa, saja ch'els èn victimas da maltractament u d'abus, saja ch'els èn orfens u bandunads – la Chadaina da fortuna sa metta en cun blier engaschi per uffants, dals quals ils dretgs fundamentals na vegnan betg respectads. Cun il fond CHILD contribuescha ella a la segirezza, a la sanadad, a la furmazion ed a la dignitad dals uffants ils pli basegnus da 0 fin 14 onns.

Cun il fond spezial Cala Sannitica gida ella uffants cun domicil en Svizra. Quest fond vegn alimentà da donaziuns privatas.

Lavura la Chadaina da fortuna er directamain al lieu?

Betg directamain. La Chadaina da fortuna finanziescha projects da sias ovras d'agid partenarias. Quellas han lur sedia principala en Svizra e teams da project en ils pajais d'engaschament che lavuran là cun partenaris locals competents. Els han tuts blera experientscha cun l'agid umanitar a l'exteriur. Suenter mintga acziun da collecta inolteschan questas ovras d'agid projects che ston ademplir criteris rigurus. Uschia segireschan ellas la finanziaziun da mesiras d'agid d'urgenza e da lavurs da reconstrucziun directamain al lieu. La Chadaina da fortuna visita quests projects regularmain al lieu e valitescha lur efficacitad.

Tge ovras d'agid adempleschan ils criteris da la Chadaina da fortuna?

Per ch'ina ovra d'agid possia sa laschar finanziaziun da la Chadaina da fortuna in project a l'exteriur, sto ella esser in'organizaziun partenaria da la fundaziun. L'ovra d'agid sto ademplir in'entira retscha da criteris: ses domicil da fatschenta sto esser en Svizra, ella sto esser sa spezialisada sin l'agid umanitar (agid d'urgenza, reconstrucziun, rehabilitaziun) u sin l'agid a l'uffant (sanadad, furmazion, protecziun), avair in'experientscha da plirs onns en almain trais pajais esters, disponer d'in budget annual d'almain 2 milliuns francs, ademplir criteris da qualitad ed ils principis umanitaras ed avair in'administraziun structurada claramain. En pli sto ella laschar controllar regularmain sia contabilitad.

La Chadaina da fortuna verifitgescha periodicamain l'accreditaziun e controlla dumondas da novas organizaziuns. Mingtat vegnan però er finanziaziun punctualmain projects d'organizaziuns che n'èn betg organizaziuns partenarias da la Chadaina da fortuna; per exempel sche pajais, regiuns u zonas èn pertugads d'ina crisa,

nua che ovras d'agid accreditadas n'èn betg activas u sch'i dovra enconuschientschas professiunals particularas.

Sto l'agid umanitar er correspunder a standards da qualitad?

Ges, l'agid umanitar sto schizunt correspunder a standards ed a criteris sin differents stgalims. Ils projects che vegnan tschernids da la Chadaina da fortuna ston sustegnair stringentamain la populaziun pertugada directamain cun prestar agid d'urgenza, cun proteger ils pli debels, cun stimular l'economia u cun reconstruir e sanar l'infrastructura. Els ston gidar las victimas da cuntanscher in standard da viver che correspunda almain a quel d'avant la catastrofa. Però er la realisaziun da las activitads sto ademplir ils criteris severs da la Chadaina da fortuna sco er ils standards internaziunals da l'agid umanitar.

Co vesan ora concretamain quels criteris? L'agid sto vegnir a temp ed esser coordinà cun tut ils acturs. Las activitads ston vegnir realisadas en collavuraziun cun las organizaziuns d'agid localas e cun las structuradas statalas. Ils projects na dastgan betg periclar l'integritad dals favurisads e betg crear malgistadad a l'intern da la populaziun. Pliavant ston las chasas ed ils edifizis publics vegnir reconstruids a moda durabla, tegnair pitg a catastrofes futuras e correspunder a las prescripziuns statalas. Ils stabiliments per l'aua da baiver e per las auas persas ston ademplir standards d'igiene internaziunals.

I dat differents standards uffizials, per exempel ils Sphere Standards u las recumandaziuns da «Humanitarian Accountability Partnership International». Quests standards fan tuts part dal «Core Humanitarian Standard» ch'accentuescha l'obligaziun da las ovras d'agid da render quint.

Pon las victimas er prender part da la discussiun?

Activitads vegnan mo realisadas, sche las victimas han propi da basegn. Experts sclereschan ils basegn e resguardan en emprima lingua las persunas ch'èn directamain pertugadas da la catastrofa. Per la Chadaina da fortuna èn las persunas pertugadas da catastrofes da la natira e da crisas umanitaras però er impurtantas acturas quai che riguarda la lavur auxiliara. Mintga project sto dar ad ellas la pussaivladad da contribuir tant sco pussaivel activamain a la distribuiziun da la rauba d'agid ed a la reconstrucziun. Ellas survegnan persunter ils meds necessaris. En differents situaziuns finanziescha la fundaziun er la reparti-tiun da daner contant. Uschia survegnan las victimas sezza la pussaivladad e la responsabladad da cumprar ils bains ch'ellas

dovran il pli urgentamain. Sche l'agid na funcziuna ina giada betg uschia sco ch'el duess, han las persunas pertugadas en pli adina la pussaivladad da far recurs.

Han ils donaturs insumma in'influenza sin la qualitad da l'agid?

La Chadaina da fortuna infurmescha ils donaturs davart la qualitad dals projects. La controlla da qualitad deleghescha ella però a ses collavuraturs sco er ad experts independents. Vegnan las acziuns d'agid realisadas sco previs? Stattan ils custs e la qualitad en ina buna relaziun? Adempleschan ils projects ils standards internaziunals umanitaras? Vegn la contabilitad fatga bain? Per responder a questas dumondas lascha la Chadaina da fortuna cumpilar per tut ils projects ch'ella finanziescha rapports da qualitad cumplexs. Experts da tut ils secturs che collavuran en ina cumissiun da project analiseschan ils projects finanziaziads e valiteschan lur progress ed ils resultats. Da fasas decisivas trametta la Chadaina da fortuna experts independents en ils pajais d'engaschament che evalueschan là la realisaziun dals projects. La finala verifitgeschan audits, sche las ovras d'agid utilischeschan mecanissem cunvegents.

Pertge na lavura la Chadaina da fortuna betg simplamain cun voluntaris?

Perquai che l'agid umanitar è fitg cumplex e perquai ch'el pretenda in aut grad da professiunaltad. La Chadaina da fortuna dat lavur a 20 collavuraturs e collavuraturs en 15 piazzas a temp cumplain che s'occupan da la controlla da qualitad. Cunquai ch'els èn tuts experts, po la fundaziun s'adattar spert a midadas en ils secturs da l'agid umanitar, da la comunicaziun, da la procuraziun dals meds finanzials e da las finanzas. Quest aut grad da professiunaltad pretenda l'organ da surveglianza da tut las fundaziuns.

Ultra dals collavuraturs incumbensescha la Chadaina da fortuna er var diesch experts pajads che analiseschan e verifitgeschan projects. Quests experts èn glieud da professiun dals secturs construcziun, sanadad, provediment d'aua, igiena ed economia da subsistenza.

Els na vegnan però betg pajads cun ils daners collectads, mabain per regla cun retgavs d'investiziuns finanzialas che vegnan administradas cun ina strategia d'investiziun conservativa ed etica.

Quant survegnan insumma las persunas beneficiadas, sche jau dun 100 francs?

Da princip vala: da 100 francs surdads a la Chadaina da fortuna dain nus vinavant 100 francs a las ovras d'agid partenarias che realischan ils projects. La Chadaina da fortuna cuvra ses custs da gestiun sche pussaivel cun retgavs d'investiziuns da la facultad. Onns cun ina situaziun difficila sin ils martgads da finanza po ella utilizar maximalmain 5 pertschient dals daners collectads per custs da gestiun – quai capita però fitg darar. Ils custs pon vegnir cuvrids cun agid da reservas che sa cumponan da surplus d'investiziuns ed, en cas excepziunals, da daners collectads.

Las ovras d'agid partenarias pon utilizar maximalmain 10 pertschient da la summa da project totala per custs administrativs. Al lieu pon resultar ulteriurs custs, per exempel per biros e per il transport. En general van però var 80 francs directamain a las victimas da catastrofes.

La presentaziun:

Chadaina da fortuna. 25 dumondas che Vus avais gia adina vuli far. Genevra 2016.

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?hiid=4343
www.chatta.ch